

VALTIONEUVOSTON KANSLIA

Suomen valtiollisen itsenäistymisen 100-vuotisjuhlavuoden valmistelua suunnitteleva työryhmä

Suomen valtiollisen itsenäistymisen
100-vuotisjuhlavuoden valmistelua
suunnitteleva työryhmä

Sisällys

Suomen valtiollisen itsenäistymisen 100-vuotisjuhlavuoden valmistelua suunnitteleva työryhmä	5
Suomen valtiollisen itsenäistymisen 100-vuotisjuhlavuoden valmistelu	7
Itsenäistymisen juhlavuoden taustaa	9
Liite 1 Suomen valtiollisen itsenäistymisen 100-vuotisjuhlavuoden valmistelu Asettamispäätösluonnos.....	15
Liite 2 Suomi 100 vuotta rahoitus	19
Liite 3 Suomen valtiollisen itsenäistymisen 100-vuotisjuhlan valmistelu; muiden valtioiden itsenäisyyden juhlintaa koskevat järjestelyt.....	21

Suomen valtiollisen itsenäistymisen 100-vuotisjuhluvuoden valmistelua suunnitteleva työryhmä

Valtioneuvoston kanslia asetti 25.11.2011 Suomen valtiollisen itsenäistymisen 100-vuotisjuhlan valmistelua suunnittelevan työryhmän.

Työryhmän tehtävänä oli laatia ehdotus Suomen itsenäisyyden 100-vuotismuiston valmistelua varten asetettavan hankkeen organisoinnista, toteutuksesta sekä kustannuksista.

Työryhmän puheenjohtajana toimi professori Martti Häikiö. Työryhmän jäseniksi kutsuttiin professori Laura Kolbe, ulkoasiainministeri Erkki Tuomioja sekä osastopäällikkö Auni-Marja Vilavaara valtioneuvoston kansliasta. Työryhmän sihteerinä toimi erityisasiantuntija Nina Brander.

Työryhmä jättää muistionsa valtioneuvoston kanslialle.

Helsingissä 4.6.2012

Martti Häikiö

Erkki Tuomioja

Laura Kolbe

Auni-Marja Vilavaara

Nina Brander

11.4.2012

Suomen valtiollisen itsenäistymisen 100-vuotisjuhlavuoden valmistelu

Suomen valtiollisesta itsenäistymisestä tulee vuonna 2017 kuluneeksi sata vuotta. Itsenäisyyden tasavuosia on ollut tapana viettää tavanomaista juhlallisemmin ja pyrkiä saamaan asialle huomiota niin julkisuudessa kuin eri kansalaispiireissä. Juhlavuosien valmistelua varten on asetettu erityiset toimikunnat ja/tai neuvottelukunnat.

Selvästi näyttävimmän on vietetty itsenäisyyden 50-vuotisjuhlia, jolloin juhlavuoden keskeinen hanke oli Suomen Itsenäisyyden Juhlavuoden 1967 Rahaston (nykyisin SITRA) perustaminen Suomen Pankin yhteyteen. Sitran peruspääoma sai alkunsa Suomen Pankin vuonna 1967 tekemästä 100 miljoonan markan (17 milj. euron) lahjoituksesta. Peruspääomaa korotettiin vielä lisäpanostuksin vuosina 1972–1992 500 miljoonaan markkaan (84 milj. euroon). Markkina-arvon nousun myötä peruspääoman nimellisarvoa nostettiin, peruspääoma nousi vuosina 1993–2001 1 400 miljoonaan markkaan (235 milj. euroon).

Valtioneuvoston kanslia asetti 15.12.2011 Suomen valtiollisen itsenäistymisen 100-vuotisjuhlan valmistelua suunnittelevan työryhmän. Työryhmän tehtävänä on ollut laatia ehdotus Suomen itsenäisyyden 100-vuotismuiston valmistelua varten asetettavan hankkeen organisoinnista, toteutuksesta sekä kustannuksista.

Työryhmä on keskustellut alustavasti juhlavuoden toteuttamisesta. Keskustelussa on tullut esiin muun muassa seuraavia näkökohtia:

- Suomen itsenäistymisen oli niin monivaiheinen tapahtumasarja, että sen eri puolia on syytä tarkastella usean eri tapahtuman, näkökulman ja ajankohdan kautta.
- 100-vuotisjuhlan tulee suuntautua historian ohella vähintään yhtä paljon tulevaisuuteen.
- Suomen 100-vuotistapahtumissa korostettaisiin kansalaisten osallistumista ja juhlavuoden merkitystä kaikkien juhlana, jossa näkyisi laajasti myös kansalaistapahtumia ja kansalaisyhteiskunnan hankkeita.
- Kunnallisen demokratian perustamisesta tulee kuluneeksi 100 vuotta, mikä olisi juhlavuoden eräänä painopisteenä, esimerkiksi itsenäisyyden aikana perustetut ja lakkauteutet kunnat ja niihin liittyvä historia.
- Suomen itsenäistymisen vaiheiden yhteydet muun Euroopan tapahtumiin tarjoaisivat mahdollisuuden ottaa huomioon myös kansainväliset ulottuvuudet.
- Merkkivuoden nimeä pohdittiin, esimerkiksi *Kansakunta itsenäistyy*, *Suomi 100* tai *Sata Suomea* -nimiä ehdotettiin.
- Hankkeen viestintä tulee hoitaa verkkoa monipuolisesti käyttäen.
- Hankkeen rahoitus ja muut resurssit on pyrittävä turvaamaan.

- Juhlavuoden toteuttamiseen asetettaisiin organisaatio, jossa olisi valtion ylimmän johdon lisäksi laajasti edustajia yhteiskunnan eri sektoreilta. Työryhmä on tehnyt ehdotuksen hankkeen asettamispäätöksestä.

Valtioneuvoston kanslia järjesti Suomi 100 vuotta -asiantuntijaseminaarin 15.2.2012 Valtioneuvoston juhlahuoneistossa. Asiantuntijaseminaarin tarkoituksena oli herättää ja käydä keskustelua Suomen 100-vuotisjuhlavuoden teemoista ja toteuttamisesta. Kutsutuille annettiin mahdollisuus toimittaa myös kirjallisia ehdotuksia. Tilaisuuteen osallistui 26 tahoa. Keskustelussa nousi esille monia ajatuksia lähtien muistiorganisaatioiden hankkeista nuorisjärjestöjen tulevaisuuden näkyymiin.

Työryhmän puheenjohtaja, professori Martti Häikiö esitteli hankkeen taustan ja työryhmän toimeksiannon sekä suuntaviivoja hankkeen valmistelusta. Hanke voitaisiin jakaa usealle vuodelle, esimerkiksi kolmelle vuodelle, itsenäisyyden johtaneiden tapahtumien mukaisesti.

Työryhmän jäsen, professori Laura Kolbe piti esityksen identiteettiä tukevien hankkeiden taustasta korostaen, että kyseessä on Suomen valtiollista itsenäistymistä koskeva hanke.

Työryhmän jäsen, osastopäällikkö, ylijohdaja Auni-Marja Vilavaara esitteli viimeisimmän juhlahankkeen, Merkkivuosi 1809 -hankkeen, toteutuksen pääpiirteet.

Itsenäistymisen juhluvuoden taustaa

Aikaisempien Suomen itsenäisyyden juhluvuosien teemat sekä hankeorganisaatioiden toiveet tuleville vuosille sekä Merkkivuosi 1809 -hanke

Suomen itsenäisyyden 40-vuotisjuhluvuoden viettämistä varten 30.8.1957 asetetun toimikunnan tehtävänä oli laatia kokonaissuunnitelma itsenäiseksi julistautumisen ja armeijan perustamisen 40-vuotisjuhlien sekä jatkosodan muistomitalien jakotilaisuuksia varten sekä valmistella Helsingissä vietettävät pääjuhlat ja antaa suuntaviivat muualla maassa järjestettäville juhlille. Hankkeeseen oli varattu 5 miljoonan markan määräraha.

Suomen itsenäisyyden 50-vuotisjuhlallisuuksia varten asetettiin neuvottelukunta 21.10.1965. Neuvottelukunnan tehtävänä oli suunnitella itsenäistymisen juhlallisuuksia sekä vuoden 1967 viettämistä *suomalaisen työn, kulttuurin ja kansanvaltaisen yhteiskunnan juhluvuotena*. Juhlavuoden keskeinen hanke oli Suomen Itsenäisyyden Juhlavuoden 1967 Rahaston (nykyisin SITRA) perustaminen Suomen Pankin yhteyteen 100 miljoonan markan (17 miljoonan euron) peruspääomalla. Sääntöjen mukaan rahaston tuottoja on käytettävä sellaisten toimenpiteiden rahoittamiseen, jotka ”edistävät Suomen markan arvon vakiintumista, maamme taloudellisen kasvun nopeuttamista ja kansainvälisen kilpailukykyämme parantamista”.

Suomen itsenäisyyden 60-vuotisjuhlallisuuksien teemaksi valikoitui *”Itsenäinen Suomi – yhteinen asiamme”*. Keskeinen tapahtuma oli Helsingissä järjestetty juhluvuoden paraati. Keskeistä oli lisäksi SITRA pääoman korottaminen. Hankkeeseen oli varattu 450 000 markan määräraha.

Suomen 70-vuotisjuhluvuoden toimikunta asetettiin 10.10.1985. Juhlavuoden tunnuslausena oli *”Itsenäisyys kasvaa meissä”*, jonka tarkoituksena oli korostaa toisaalta itsenäisyyden omakohtaisuutta kansalaisten elämässä ja toisaalta itsenäisyyden asettamia velvoitteita sekä siihen liittyvää jatkuvaa kasvamista ja kehittymistä. Keskeisimpiä tapahtumia olivat eri paikkakunnilla järjestetyt taidetapahtumat. Itsenäisyyden juhluvuoden lastenrahasto (ITLA) perustettiin tukemaan lapsiin, nuoriin ja lastensuojeluun kohdistuvia tieteellisiä tutkimus-, kokeilu- ja kehittämishankkeita. Se oli sosiaali- ja terveystieteiden sekä Lastensuojelun Keskusliiton yhteinen hanke. Arktikum-keskuksen perustaminen Rovaniemelle oli keskeinen valtion osaksi rahoittama juhluvuoden hanke.

Suomen 70-vuotisjuhluvuoden keskeisenä tehtävänä oli valmistella myös 75-vuotisjuhlallisuuksia, kuitenkin ottamatta niihin lopullisesti kantaa.

Suomen 75-vuotisjuhluvuoden komitea asetettiin 1988 tehtävänänsä suunnitella ja toteuttaa itsenäisyyden juhluvuosi yhteistyössä eri tahojen kanssa. Juhlavuoden teemana oli *”turvata itsenäisyyskäsitteen ja nykyajan suomalaisuuden välinen elävä suhde myös tulevaisuudessa”*. Keskeisiä hankkeita olivat Kiasman rakennuksen arkkitehtikilpailu, tiedekeskus Heureka suomalaisuutta käsitellyt näyttely sekä Joensuun Suomi 75 soi -tapahtuma sekä ulkosuomalaisten koko vuoden kestänyt Juuret Suomessa -tapahtumasarja. Hankkeeseen oli varattu n. 20 miljoonan markan määräraha.

Komitea esitti loppuraportissaan tuleville 1997 ja 2007 -juhlahankkeille mm. seuraavaa:

- itsenäisyyden juhlinta tavallista näyttävämmin tasavuosikymmeninä jatkossakin
- valtioneuvoston kanslian asettamissa työryhmissä tulisi olla valtionhallinnon lisäksi edustettuina myös kulttuuri, talouselämä ja politiikan eri alueet
- itsenäisyysjuhlat tulisi rajata ajallisesti kahden viikon runsaan tarjonnan kampanjaksi, joka päättyisi itsenäisyyspäivään sisältäen kulttuuriantia, yhteiskunnallisia aiheita ja itsenäisyyspäivän vieton
- valtioneuvoston päätapahtuma järjestettäisiin muualla kuin Helsingissä

Vuoden 2017 osalta komitea esitti, että valtioneuvosto asettaisi vuoden 2013 alussa laajapohjaisen toimikunnan, jonka tehtävänä olisi valmistella ja toteuttaa yhteistyössä muun yhteiskunnan kanssa koko kalenterivuoden kestävä ohjelmallinen kokonaisuus 100-vuotiaan itsenäisen Suomen kunniaksi.

Suomen itsenäisyyden 80-vuotisjuhlatoimikunta asetettiin 1996 valmistelemaan ja toteuttamaan juhluvuoden viettämistä. Juhlavuoden teemana oli *”Suomalaisena Euroopassa”* sekä siihen liittyvät kansainvälisyyden, monikulttuurisuuden ja suomalaisen nuorison teemat (Rohkeasti suomalaisena – Frejdigt finländare). Keskeinen juhluvuoteen liittynyt hanke oli Aseman Lapset ry:n Nuorten Itsenäisyysrahasto NIRA:n perustaminen tukemaan nuorten itsenäistymistä ja syrjäytymisen estämistä. Keskeinen tapahtuma oli itsenäisyyspäivän aattona vietetty *Iloinen Vartti Itsenäiselle Suomelle*. Hankkeeseen oli varattu 2 miljoonan markan määrärahana.

Toimikunta esitti loppuraportissaan toiveen Iloisen vartin idean jäävän jossakin muodossa elämään, erityisesti monien kansalaisten yhteydenottojen vuoksi. Toimikunta esitti, että Yle jatkaisi tapahtumaa tulevien vuosien itsenäisyyspäivien aaton traditiona sita uudistaen, kun taas varsinaisen itsenäisyyspäivän vietto säilytettäisiin vakavahenkisemmälle juhlinnalla perinteitä kunnioittaen.

Muita toimikunnan esityksiä seuraaville hankkeille olivat mm.

- toimeksiannon suhteuttaminen resursseihin;
- erillisen mediajaoston tehtävien antaminen jatkossa työvaliokunnalle
- riittävien resurssien varaaminen juhluvuoden markkinointiin ja mainonnan ostamiseen tiedotusvälineiltä
- Itsenäistymisen vuodet 1917–1920 -teoksen kääntäminen myös englanniksi ja mahdollisesti myös muille kielille tulevien hankkeiden yhteydessä.

Suomen itsenäisyyden 90-vuotisjuhlavuoden toimikunta ja valtuuskunta asetettiin 20.1.2006. Hankkeen tehtävänä oli valmistella ehdotus juhluvuoden viettämisestä vuonna 2007 sekä huolehtia sen toteuttamisesta ja tiedottamisesta yhteistyössä eri tahojen kanssa. Hankkeen profiili määriteltiin matalaksi, sillä voimavaroja oli tarkoitus säästää Suomi 100 -juhlintaan. Juhlavuoden teemana oli pyrkiä ottamaan kaikki mukaan itsenäisen Suomen juhlintaa tunnuslauseen *Me – Vi* mukaisesti. Muita teemoja olivat historia ja tulevaisuus, luonto ja kesä, kieli ja kulttuuri, musiikki, muotoilu sekä liikunta ja urheilu. Hankkeen merkittäviä tapahtumia olivat yhteiskunnallinen keskustelutilaisuus Suomi 90 Areena Porissa sekä Iloinen vartti kaikkialla Suomessa itsenäisyyspäivän aattona 80-vuotisjuhlahankkeen toivomalla tavalla. Hankkeeseen oli varattu 400 000 euron määräraha.

Hankkeen loppuraportin viesti tulevalle Suomi 100 -juhlavuoden valmistelijoille sisälsi ajatuksen hankkeen tunnuksen käyttämisestä myös tulevien juhlallisuuksien yhteydessä. Lisäksi esitettiin, että media sitoutettaisiin juhlavuoteen alusta asti aktiivisina toimijoina: ”Tulisi voida ylittää klassiset kilpailuasetelmat ja saada eri viestintävälineet toimimaan yhdessä – yhteisen aiheen piirissä”. Median mukaan saanti edellyttää huolellista viestintäsunnittelua, jossa otetaan huomioon myös ulkomaille suuntautuvan tiedottamisen ja markkinoinnin. Myös Vartti Itsenäisyydelle -tapahtuman säilyttämistä ehdotettiin. Lisäksi esitettiin selkiytyksiä projektiorganisaatioon, jossa

- toiminta ja rahoitus ovat samassa paikassa
- päätoimisen sihteerin apuna on tarpeellinen määrä projektityöntekijöitä
- toimintalinjaukset ja keskeiset päätökset tekee vain yksi toimielin; laaja-alainen ja tehtävään sitoutunut toimikunta
- juhlavuosi dokumentoidaan hyvin ja kansalaisaloitteita otetaan vastaan.

Merkkivuosi 1809 -hanke asetettiin 26.6.2006 tehtävänänsä valmistella merkkivuoteen 1809 liittyvät yleiset valtiolliset tapahtumat sekä edistää merkkivuoden huomioon ottamista valtion virastojen ja laitosten, kuntien, muiden yhteisöjen sekä tiedotusvälineiden toiminnassa erityisesti vuonna 2009. Merkkivuoden tunnuslause ”*Kansakuntaa rakentamaan*” otettiin käyttöön hankkeen alussa. Hankkeen valtiollinen päätapahtuma oli Porvoon valtiopäivien 200-vuotisjuhlailaisuus Porvoossa. Muita tapahtumia olivat valtioneuvoston 200-vuotisjuhlailaisuus Porvoossa sekä kansalaisille järjestetyt avoimien ovien tilaisuudet valtion virastoissa ja laitoksissa. Kaikkiaan juhlavuoteen liittyi yli 700 tapahtumaa eri puolilla Suomea vuosina 2008-2009. Merkkivuosisihankkeeseen oli varattu noin 2,5 miljoonan euron määräraha.

Valtioneuvoston kansliaan saapuneita Suomen valtiollisen itsenäistymisen 100-vuotisjuhlaa koskevia kansalaisaloitteita ja -ehdotuksia

Suomi 2017 -suomalainen muisti -hanke Suomi 2017 -juhlavuotta tukemaan ehdotetaan tuotettavaksi laaja verkkokokonaisuus. (johtaja Kai Ekholm, Kansalliskirjasto)

Suomi 100 -näyttelyhanke Museosektorin yhteinen esitys museoiden suunnitelmista vuodelle 2017. (pääjohtaja Juhani Kostet, Museovirasto)

2014; Pro Finlandia – Pariisi älymystön ja kulttuurin keskuksena -hanke (pääjohtaja Jussi Nuorteva, Arkistolaitos)

2015; Aktivismien aika – Suomi, Ruotsi ja Saksa 1914–1918 -hanke (pääjohtaja Jussi Nuorteva, Arkistolaitos)

2017–2018; Myrskyn vuodet – Suomi ja Venäjä 1905–1920 -hanke (pääjohtaja Jussi Nuorteva, Arkistolaitos)

Rakkaudesta kulttuuriperintöön; Paikallismuseotoiminnan kehittämistyöryhmän loppuraportti (Paikallismuseotoiminnan kehittämistyöryhmän puheenjohtaja, kulttuuriasiainneuvos Päivi Salonen)

Finland 1918 photography project (Kansallisarkiston pääjohtaja, valtionarkistonhoitaja Jussi Nuorteva)

Valtiollinen historian museo (ministeri Jaakko Numminen)

Kahden suuren ja ainutlaatuisen karttakokoelman hankkiminen ja sijoittaminen Suomen museo- ja kirjastolaitoksen osaksi (professori Heikki A. Reenpää ja ministeri Jaakko Numminen)

10 kirjaa Suomen itsenäisyydestä (professori Heikki A. Reenpää)

100-vuotisjuhlaraha sotiemme veteraanisukupolven kunniaksi (Suomen veteraaniliit-tojen valtuuskunta (Veva), Sotainvalidien Veljesliitto ry, Suomen Sotaveteraaniliitto ry, Rintamaveteraaniliitto ry ja Rintamanaisten Liitto ry)

Kestävä Kansakunta; Elinvoimainen 200-vuotias Suomi -hanke, jonka tarkoituksena on suoma-laisten tavoitteleman väestöpolitiikan kehittäminen ja syntyvyyden lisääminen (terveys-tieteen maisteri, kättilö Seija Aalto ja sosiaali- ja terveysalan toimialajohtaja Juhani Pekkola, Kymenlaakson Ammattikorkeakoulu)

Itsenäisyyttä ja yhtä vanhaa Saarisen postimerkkimallia juhlistava kansainvälinen näyttely vuonna 2017 (Jussi Tuori)

Suomen kulttuurihistorian esittely multimedian keinoin, mikä voisi olla Turun panos Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhliin sekä kulttuuritoimen sijoittuminen kunnalliseen hallintoon (pro-fessori, entinen Turun Sanomien päätoimittaja ja Turku 2011 -säätön valtuuskunnan jäsen Jarmo Virmavirta)

Finland 100 år – internationella och komparativa aspekter (professor e.m. Max Engman)

Suomen ja Ruotsin valtiollisen yhteyden aikaiset yhteiset saavutukset (Anders Chydenius -sää-tiö, asiamies Juha Mustonen)

Salpalinjan nimeäminen ja kunnostaminen itsenäisyyden monumentiksi (Etelä-Karjalan Sotaveteraanipiiri ry:n puheenjohtaja Erkki Pulli ja toiminnanjohtaja Vilho Malinen)

Dosentti, valtiotieteen tohtori Tytti Isohookana-Isonmaa toivoo, että juhlavuosi olisi sellainen, että kaikki kokisivat olevansa mukana ja ehdottaa, että esim. yhdistykset tulisi valjastaa työ-hön, martat voisivat kutoa jotakin jokaiselle vuoden aikana syntyvälle vauvalle ja jokainen suomalainen voisi istuttaa puun.

Itsenäisyyden 100-vuotisasiaa ev.lut. kirkosta Reformaation alkamisesta tulee kuluneeksi 500 vuotta vuonna 2017, jolloin kirkko viettää juhlavuottaan. (kirkkoneuvos Pekka Huokuna, Kirkkohallitus)

Työministerin poliittinen erityisavustaja, VTT Pilvi Torsti korostaa, että kansalaispainotus on keskeinen. 100 vuoden tarinan symbolointi tulee tehdä yksinkertaisella tavalla, joka tekee nä-kyväksi, miten huikea muutos ja kehitys on tapahtunut.

Kansanedustaja Jussi Niinistö on jättänyt 16.2.2012 hallitukselle kirjallisen kysymyksen koskien P.E. Svinhufvudin kotimuseota Kotkaniemeä. Niinistö ehdottaa sille roolia Suomen 100-vuotis-juhlistamisessa.

Suomen valtiollinen palkitsemisjärjestelmä 1918–2018 -teoksen kirjoittaminen (tutkijatohtori, Ph. D. Antti Matikkala, Helsingin yliopiston tutkijakollegium)

Itsenäisyyden 100-vuotisjuhlan kunniaksi julkaistava kaksois-CD, joka sisältää Kaj Chydeniuksen säveltämää runoutta autonomian ajalta 1809–1917 (säveltäjä Kaj Chydenius)

Suunnitteilla oleva Turun historian museo ja sen perusnäyttely sekä kaksi juhlavuoden erikoisnäyttelyä (Turun kaupunki, palvelutoimen apulaiskaupunginjohtaja Maija Kyttä)

Tekniikan museon suomalaisen yhteiskunnan, tekniikan, teollisuuden ja näiden tutkimuksen kehityspolkua esittelevä elämyksellinen näyttelykokonaisuus (Tekniikan museo, museonjohtaja Marjo Mikkola)

Itsenäisyyden merkkivuoden kansalaisportaalin rakentaminen, Suomen presidenttien elämäkertasarjan julkaiseminen ja koottujen teosten laatiminen itsenäisyysrakentamisen keskeisistä henkilöistä (Edita Publishing Oy:n asiakasjohtaja, VTT, dosentti Raimo Savolainen)

Kunnianosoitus kaikilla sankarihautausmailla joulukuussa 2017. Tämä toistettaisiin keväällä 2018 kaatuneiden muistopäivänä. (Kaatuneiden Muistosäätiö, hallituksen puheenjohtaja Ahti Sirkiä)

Monumentti maamme itsenäisyyden rakentajille (Kaatuneiden Muistosäätiön hallituksen puheenjohtaja Ahti Sirkiä)

Liitteet Asettamis päätösluonnos
 Hankkeen rahoitus
 Muiden valtioiden itsenäisyyden juhlintaa koskevat järjestelyt

Asettamis päätösluonnos

Suomen valtiollisen itsenäistymisen 100-vuotisjuhlavuoden valmistelu

Asettaminen

Valtioneuvosto on xx.xx.2012 asettanut Suomen itsenäisyyden 100-vuotisjuhlavuoden puheenjohtajiston, valtuuskunnan ja sen alaisen toimikunnan.

Toimikausi

1.1.2013–31.12.2018

Hankkeen tehtävä ja rajaukset

Hankkeen tehtävänä on valmistella itsenäisyyden juhlavuoteen 2017 liittyvät yleiset valtiolliset tapahtumat sekä edistää juhlavuoden huomioon ottamista valtion virastojen ja laitosten, kuntien, muiden yhteisöjen sekä tiedotusvälineiden toiminnassa erityisesti vuonna 2017. Tapahtumat jakautuvat kuitenkin usealle vuodelle.

Valtioneuvosto asettaa tehtävää hoitamaan kunniapuheenjohtajiston ja valtuuskunnan. Valtuuskunta kokoaa yhteistoimintaan merkittävät tahot ja päättää toiminnan periaatteista.

Juhlavuoden suunnittelua ja käytännön johtamista sekä toiminnan asianmukaista järjestämistä varten valtioneuvosto asettaa toimikunnan.

Taustaa

Suomi juhli 75-vuotista taivaltaan vuonna 1992. Valtioneuvosto asetti Suomi 75 vuotta -komitean vuonna 1988 suunnittelemaan ja toteuttamaan Suomen itsenäisyyden 75-vuotisjuhlavuoden ohjelman yhteistyössä eri tahojen kanssa. Juhlavuoden teemana oli turvata itsenäisyyskäsitteen ja suomalaisuuden välinen elävä suhde myös tulevaisuudessa.

Vuosi 1997 oli Suomen itsenäisyyden 80-vuotisjuhlavuosi. Valtioneuvoston kanslia asetti vuonna 1996 toimikunnan valmistelemaan juhlavuoden viettämistä. Juhlavuoden teemaksi valittiin "Suomalaisena Euroopassa", joka sisälsi alateemoina kansainvälisyyden, monikulttuurisuuden sekä suomalaisen nuoren.

Vuonna 2007 vietettiin Suomen itsenäisyyden 90-vuotisjuhlavuotta. Juhlavuoden teemana oli pyrkiä ottamaan kaikki mukaan itsenäisen Suomen juhlintaan tunnuslauseen *Me – Vi* mukaisesti. Valtioneuvoston kanslia asetti vuonna 2006 juhlavuoden valtuuskunnan ja sen alaisen toimikunnan.

Suomen valtiollisiin merkkipuosiin kuuluu vuosi 1809, jolloin pidettiin Porvoon valtiopäivät ja asetettiin hallituskonselji. Vuonna 2009 merkkipuodesta tuli kuluneeksi 200 vuotta. Valtioneuvoston kanslia asetti vuonna 2006 valtuuskunnan ja toimikunnan merkkipuoden muistamisen valmistelua ja toteutusta varten.

Juhlavuoden viettämisessä halutaan huomioida historiallisten tapahtumien ohella nykyisyyteen ja tulevaisuuteen liittyvät tapahtumat.

Hankkeen organisointi

Kunniapuheenjohtajisto

Tasavallan presidentti

Eduskunnan puhemies

Pääministeri

Valtuuskunta

Pääministeri Valtioneuvoston kanslia

Pääministerin sijainen,
valtiovarainministeri Valtiovarainministeriö

Jäsenet

Valtioneuvoston kanslia
Eduskunta
Tasavallan presidentin kanslia
Ministeriöt
Sitra
yliopistot (rehtoreiden neuvosto)
Ritarikunnat
Suomen Kuntaliitto
rahastot (rahastojen neuvottelukunta) ja säätiöiden edustajat
Yleisradio Oy (ja muu media)
eduskuntapuolueet
evankelis-luterilaisen ja ortodoksisen kirkon arkkipiispat
Elinkeinoelämän keskusliitto EK
SAK
MTK
STTK
Akava
Suomen Yrittäjät

Toimikunnan organisointi

Puheenjohtaja

Valtiosihteeri Valtioneuvoston kanslia

Varapuheenjohtaja

Alivaltiosihteeri Valtioneuvoston kanslia

Jäsenet

Valtioneuvoston kanslia
Eduskunta
Tasavallan presidentin kanslia
Pääesikunta
Kansallisarkisto
Kansalliskirjasto
Museovirasto
Ateneum
Suomen Kulttuurirahasto
SKS
SLS
Opetushallitus
SLU
Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Nuorisoallianssi
SYL
Suomen Ammattikorkeakouluopiskelija-yhdistysten Liitto SAMOK
Suomen lukiolaisten liitto
puolueiden sivistysliitot
SAK
STTK
MTK
Akava
SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
Yleisradio Oy
Sanomalehtien ja Aikakauslehtien liitto
Radio Media ry (paikallisradiot)
Kulttuuri-, mielipide- ja tiedelehtien liitto Kultti
Suomen Kotiseutuliitto
Museoliitto
Finland Festivals
Suomen Teatterit ry
Suomen Kirjailijaliitto ry
Suomen tietokirjailijat ry
musiikkipuoli: Helena Hiilivirta
Suomi-seura

maahanmuuttajat: kulttuurikeskus Kaisa STM:n alaiset
neuvottelukunnat
yliopistojen edustaja: rehtoreiden neuvosto
(edustaja sekä valtuuskuntaan että toimikuntaan)
Naisjärjestöjen Keskusliitto
urheilu- ja nuorisoseurat
Martat
KEPA
viestintäryhmä

Kustannukset ja yleiset määräykset

Juhlavuoden kustannuksista laaditaan vuosisuunnitelma.

Hankkeessa mukana olevat osapuolet vastaavat itse järjestämiensä ohjelmien osista ja niiden aiheuttamista kustannuksista.

Valtioneuvoston kanslia maksaa valtuuskunnan ja toimikunnan puheenjohtajien ja jäsenten, asiantuntijoiden sekä sihteeristön matkakustannukset valtion matkustussäännön mukaisesti. Mahdollisista palkkauksista ja palkkioista tehdään erikseen asianmukaiset valtioneuvoston kanslian päätökset.

Valtuus- ja toimikunta eivät voi tehdä valtioneuvoston kansliaa sitovia tilauksia eivätkä muita sopimuksia, kuten konsulttitoimeksiantoja, toimitilojen vuokraamista tai materiaalihankintoja ilman valtioneuvoston kanslian hyväksymistä.

Mietintöjen ja muiden julkaisujen painosmäärät ja ulkoasu sekä jakelu on selvitettävä etukäteen valtioneuvoston kanslian kanssa, joka tekee niistä taloudellisesti sitovat päätökset.

Hankkeen sihteerit vastaavat siitä, että valmisteluun liittyvät asiakirjat tulevat rekisteröidyiksi HAREen sekä arkistoiduiksi kanslian kirjaamoon.

Valtioneuvoston kanslia

Suomi 100 vuotta rahoitus

Hankkeen rahoitus voi tulla:

- valtion talousarviosta
- sidosryhmien tai kumppanien (esim. Sitra, kunnat) rahoitusta
- sponsorirahoitusta
- kerätään rahaa esim. juhlarahalla

Valtion talousarviosta:

- jatkovalmistelua asetettaessa nimetään samalla pääsihteeri ja sihteerit, joita voisi olla VNK:n sihteerien lisäksi esim. sihteerit OKM:stä, samoin viestinnän henkilöt, valmistelu virkatyönä vuosina 2013–2018
- pääsihteeri päätyönä, esim. vuosille 2013-2018, palkkausrahat saatava talousarviossa
- valmisteluelimen kuluihin, kuten verkkosivujen rakentamiseen ja ylläpitoon, seminaareihin, julkaisuihin, käännöksiin, matkoihin vuodesta 2013 lukien 100 000 euroa.
- vuodelle 2013 on varattu kehyksessä 2013–16 momentille 23.90.25 Suomi 100 (siirtomääräraha) sekä 100 000 euroa lähinnä palkkaus- ja verkkopalvelun kustannuksiin

Sidosryhmät:

- kansallisten tai paikallisten hankkeiden rahoitusta VNK:n sopimuksilla

Sponsorointi:

- sponsorisopimuksia eri yritysten kanssa (tätä pitää vielä selvittää)

Alustava rahoitussuunnitelma on laadittava koko kaudelle.

Suomen valtiollisen itsenäistymisen 100-vuotisjuhlan valmistelu; muiden valtioiden itsenäisyyden juhlintaa koskevat järjestelyt

Valtioneuvoston kanslia pyysi ulkoasiainministeriötä hankkimaan vastaukset järjestelyistä eräissä valtioissa. Ohessa on valtioista saadut vastaukset.

Suomen valtiollisen itsenäistymisen 100-vuotisjuhla – valmistelut Venäjällä

Suomen itsenäistymisen 100-vuotisjuhlavuotta vietetään vuonna 2017. Lisäksi 7.11.2017 tulee kuluneeksi 100 vuotta Venäjän lokakuun sosialistisesta vallankumouksesta. Venäjällä ei toistaiseksi ole juuri käyty ainakaan julkista keskustelua juhlavuoden virallisista järjestelyistä. Vallankumouksen juhlavuodesta on kuitenkin ollut jonkin verran kirjoittelua esimerkiksi blogeissa. Vuonna 2017 on myös Moldovan itsenäistymisen 100-vuotisjuhlavuosi.

Vuonna 2017 Venäjä myös isännöi jalkapallon FIFA confederations -cupin otteluja. Pääministeri ja valittu presidentti Vladimir Putin on myös pyytänyt selvitystä siitä, mikä muu urheilutapahtuma voitaisiin järjestää Venäjällä vuonna 2017. Samana vuonna on lisäksi tarkoitus avata uusi rajanylityspaikka Suomen ja Venäjän välille.

Vuonna 2012 Venäjällä on kaksi merkittävää juhlavuotta. Tänä vuonna on kulunut 1150 vuotta Venäjän valtion synnystä. Merkkivuoden juhlinta keskittyy Veliki Novgorodiin, joka on yksi Venäjän vanhimmista kaupungeista.

Juhlavuoden tapahtumia:

- 1000-vuotiselle Venäjälle omistettujen muistomerkkien paljastusseremonioita
- juhlakonsertteja
- konferensseja ja seminaareja teemaan liittyen
- kansainvälinen kansanperinteen festivaali, mukana myös suomalaisia
- kansainvälinen teatterifestivaali ja nukketeatterifestivaali

Lisäksi vuonna 2012 on kulunut 200 vuotta siitä, kun Venäjän keisarikunta vuonna 1812 voitti sodan Ranskaa ja Napoleonin joukkoja vastaan. Juhlavuoden järjestelyiden budjetti on mittava ja juhlallisuudet näyttäviä. Juhlavuoteen liittyviä projekteja on ollut käynnissä vuodesta 2009 alkaen.

200-vuotisjuhlan tapahtumia ja projekteja vuosina 2009–2012:

- sotaparaateja
- elokuvaprojekteja
- hautojen, muistomerkkien, luostarien ja kirkkojen restaurointitöitä
- muistomerkkien pystyttämisiä
- museonäyttelyjä aiheeseen liittyen
- tiede- ja julkaisuprojekteja, kuten tietosanakirjoja
- dokumenttien ja valokuvakokoelmien keräystä
- tiedekonferensseja ja seminaareja
- lukupiirejä ja pyöreän pöydän keskusteluita
- radio- ja tv-lähetyksiä
- nuorisotempauksia ja -leirejä
- teatterimukaelmia sodasta
- konsertteja

”Suomi Pietarissa 200 vuotta” -juhlavuosi 2009

Edellinen, laajasti näkyvyyttä saanut Suomeen liittyvä juhlavuosi oli vuonna 2009 vietetty Suomen Venäjään liittämisen 200-vuotisjuhla. Venäjän ja Ruotsin välisen sodan seurauksena Ruotsille kuulunut Suomi liitettiin Venäjään vuoden 1809 rauhansopimuksessa.

Suomen Venäjään liittämisen 200-vuotisjuhlavuotta juhlittiin vuonna 2009 niin Suomessa, Ruotsissa kuin Venäjälläkin. Venäjällä juhlallisuudet keskitettiin Pietariin, jossa juhlavuoteen ja Suomeen liittyvää, yleisölle suunnattua ohjelmaa oli ympäri vuoden. Pietarissa vieraili esimerkiksi suomalaisia eri alojen asiantuntijoita, päättäjiä ja taitelijoita.

Juhlavuotta vietettiin otsikolla ”Finljandija v Sankt-Peterburge 200 let – Suomi Pietarissa 200 vuotta”. Nimellä haluttiin korostaa sitä, että Venäjään liittämisen jälkeen suomalaisten läsnäolo Pietarissa lisääntyi ja läheisyytensä vuoksi Pietarista tuli suomalaisille tärkeä, mitä se on edelleen. Juhlaohjelmaa koordinoi Suomen pääkonsulaatti yhdessä Suomen Pietarin instituutin kanssa. Merkkivuoden ohjelman avasivat presidentti Tarja Halonen ja kuvernööri Valentina Matvijenko 29.3.2009.

Juhlaohjelman tavoitteena oli houkutella mahdollisimman erilaisia ja eri-ikäisiä yleisöjä. Tunnettujen suomalaisesiintyjien lisäksi Pietarissa esiintyi yleensä harvoin ulkomailla nähtyjä, valtavirrasta poikkeavia suomalaisia rock- ja pop-yhtyeitä. Myös esimerkiksi uusi suomalainen arkkitehtuuri ja design olivat esillä. Pietarissa vieraili vuoden aikana useita suomalaisia ministereitä, joiden matkaohjelmissa juhlavuosi otettiin huomioon.

Pietarin pääkonsulaatin juhlavuodesta laatiman loppuraportin mukaan Pietarin valtavasta kulttuuritarjonnasta huolimatta Suomi herättää ainakin Pietarissa yhä huomiota. Kilpailussa ihmisten huomiosta Suomi vaikuttaa mielenkiintoiselta, ja juhlavuoden Suomi-aiheiset tapahtumat ja yleisöluennot olivat suosittuja.

Suomen valtiollisen itsenäistymisen 100-vuotisjuhla – valmistelut **Virossa**

Viro vietti viime vuoden elokuussa itsenäisyytensä palauttamisen 20-vuotispäiviä, kutsuvieraiden joukossa oli myös korkeita Suomen edustajia, ml. eduskunnan puhemies Heinäluoma, ulkoministeri Tuomioja ja entinen pääministeri Aho.

Virossa ei valmistauduta vuoden 1917 tapahtumiin. Muistettakoon, että maa itsenäistyi vasta 24.2.1918 ja vasta Neuvosto-Venäjän kanssa 2.2.1920 solmittu Tartton rauha teki itsenäisyysjulistuksesta todellisuutta. Viro huomioinee sitten aikanaan näkyvästi molemmat juhlapäivät.

Niiden välissä vietettäneen vielä vapaussodan merkkipäivää eli Voiton pyhää Landeswehristä Vönnussa 23.6.1919 saadun voiton kunniaksi. Kuten tunnettua nuoren Viron vihollisiin ei kuulunut vain neuvostovalta vaan myös baltiansaksalaisen yläluokan enemmistö yhdessä keisarillisen Saksan armeijan rippeiden kanssa. Tämä suomalaisille melko tuntematon juhla kytkeytyy mukavasti juhannukseen. Siitä tuli virallinen juhlapäivä vuonna 1934.

Suomen valtiollisen itsenäistymisen 100-vuotisjuhla – valmistelut **Latviassa**

Latvialle viime vuosi on uudelleen itsenäistymisen 20-vuotisjuhlavuosi. Viralliset valtiolliset juhllallisuudet pidettiin sunnuntaina 21.8.2011. Suomesta Latvian juhllallisuuksiin Riassa osallistui eduskunnan puhemies Eero Heinäluoma. Hän osallistui Pohjoismaiden ja Baltian maiden parlamenttien puhemiesten yhteiseen ohjelmaan. Se alkoi 18.8. Tallinnassa Viron 20-vuotisjuhllallisuuksien merkeissä ja jatkui Riikaan.

Latvia itsenäistyi 18.11.1918 ja siitä syystä vuosi 2017 ei vielä ole merkkivuosi. Latvian kulttuuri-instituutin johtaja Karina Petersone kertoi, ettei itsenäistymisen 100-vuotisjuhlaa ole vielä alettu pohtimaan. Lähivuosina Latviassa on kaksi merkittävää tapahtumaa, jotka vievät tällä hetkellä pääasiallisen huomion: Riika on Euroopan kulttuuripääkaupunki yhdessä Uumajan kanssa vuonna 2014 ja Latvian ensimmäinen EU-puheenjohtajuus on alkuvuodesta 2015.

Vuoden 2018 kesällä tulee olemaan viiden vuoden välein järjestettävä suuri kansallinen laulu- ja tanssifestivaali. Riassa järjestettäviin tapahtumiin osallistuu kymmeniätuhansia tanssijoita ja laulajia. Sillä on hyvin merkittävä rooli latvialaisessa kulttuurissa. Petersone spekuloi, että Latvian laulu- ja tanssifestivaalin osuminen itsenäistymisen 100-vuotisjuhlavuodelle vaikuttaa festivaalin ohjelmaan tai se liitetään osaksi 100-vuotisjuhlaohjelmaa.

Edustusto nostaa esiin, että Suomen jääkärien perinneyhdistys on aloittanut suunnittelemaan tapahtumien sarjaa jääkäreiden 100-vuotismuistojuhlallisuuksia varten. Tiedossa ei ole vielä, mitä tapahtumia Latviassa tähän liittyen järjestetään. Tapahtumat tullevat sijoittumaan Latvian Kuurinmaalle jääkäreiden perinneyhdistysten kunnostamille muistomerkeille, taistelupaikoille, hautapaikoille ja Liepajan Pyhän Kolminaisuuden kirkkoon. Edustustoa ei ole pyydetty tapahtumien suunnitteluun.

Suomalaiset jääkärit olivat Latviassa toukokuusta 1916 helmikuun loppuun 1918. Suomalaisista jääkäreistä koostunut Saksan Kuninkaallinen Preussin Jääkäripataljoona N:o 27 hankki rintamakokemuksen Kuurinmaalla nykyisen Latvian alueella. Se osallistui taisteluihin Misajoen ja Riianlahden välisellä alueella. Noin vuoden ajan pataljoonaa koulutettiin rintaman takana Liepajassa, Latviassa. Suomen itsenäistyttyä jääkärit erosivat Saksan armeijasta ja vanhoivat uskollisuudenvalan Suomen lailliselle hallitukselle Liepajan Pyhän Kolminaisuuden kirkossa 13.2.1918. Samassa tilaisuudessa vihittiin myös jääkärilippu. Jääkärien pääjoukko palasi Liepajasta Suomeen tasan kolme vuotta koulutuksen aloittamisesta, 25. helmikuuta 1918.

Suomen valtiollisen itsenäistymisen 100-vuotisjuhlan valmistelu; **Saksan** vastaus

Suuria viime vuosina järjestettyjä juhlatilaisuuksia Saksassa ovat olleet Rooman sopimuksen 50-vuotisjuhlallisuudet 2007, 20 vuotta muurin murtumisesta vuonna 2009 sekä Saksojen yhdistymisen 20-vuotisjuhlat 2010. Kaikkia juhlia yhdistää kaikille avoimen kansanjuhlan (Bürgerfest) suuri rooli. Muita suuria Saksassa järjestettyjä tapahtumia ovat olleet jalkapallon MM-kilpailut 2006 sekä Paavin vierailu 2011.

Vuodeksi 2017 osuu Saksassa Luther-merkkivuosi, sillä silloin tulee kuluneeksi 500 vuotta siitä, kun Martti Luther naulasi teesinsä Wittenbergin kirkon seinään. Tarkempaa ohjelmaa ei ole vielä saatavilla. Merkkivuotta koordinoi Saksan evankelinen kirkko. Aiheeseen liittyen järjeste-

tään tapahtumia jo ennen vuotta 2017. Esimerkiksi vuonna 2013 joukko saksalaisia kävelee yli 1 600 kilometrin matkan Wittenbergistä Helsinkiin. Järjestön nimeltä Botenläufer Wittenberg e.V. koordinoiman tempauksen tarkoituksena on muistuttaa rajojen ylittämisen helppoudesta, sekä Agricolan ja Lutherin yhteydestä.

Saksojen yhdistymisen 20-vuotisjuhlallisuudet Bremenissä 2010

Saksojen yhdistymisen 20-vuotisjuhlallisuudet keskittyivät Bremeniin. Vuosittain järjestettävän Saksan yhtenäisyyden päivän (Tag der deutschen Einheit) juhlallisuuksien järjestelyt kuuluvat aina eri osavaltiolle, vuonna 2010 siis Bremenille. Saksojen yhdistymisen virallinen päivämäärä on 3.10.1990. Bremenissä 20-vuotista yhtenäisyyttä juhlittiin 2. ja 3.10.2010.

3.10.2010 pidettiin ensin televisioitu juhlaumalanpalvelus St. Petrin tuomiokirkossa. Tämän jälkeen alkaneeseen, Bremen-areenan niin ikään televisioituun juhlatilaisuuteen oli kutsuttu mm. José Barroso, Herman Van Rompuy, Anders Fogh Rasmussen ja Jerzy Buzek. Luonnollisesti myös saksalaispoliitikot olivat hyvin edustettuina. Liittopresidentti Christian Wulff piti tilaisuudessa saksalaisille hyvin mieleen jääneen puheen, jossa hän julisti islamin olevan osa Saksaa. Paikalla olivat myös liittokansleri Angela Merkel, ulkoministeri Guido Westerwelle, talousministeri Wolfgang Schäuble, sisäministeri Thomas de Maizière, elintarvike-, maatalous- ja kuluttajansuojaministeri Ilse Aigner, puolustusministeri Karl-Theodor zu Guttenberg, terveysministeri Philipp Rösler ja taloudellisen kehityksen ja yhteistyön ministeri Dirk Niebel.

Virallisten juhlallisuuksien lisäksi Bremenissä pidettiin suuri kansanjuhla kaupungilla. Juhlava tunnelma alkoi jo päärautatieaseman edestä, jossa taiteilijat ja katusoittajat tervehtivät paikalle saapuvia. Keskustassa Marktplatz-lavalla nähtiin musiikkiesityksiä. Lisäksi keskustassa oli ns. "Ländermeile", jossa oli näytteilleasettajia, taiteilijoita ja gastronomiaa kaikkialta Saksasta. Tarkoitus oli välittää tietoa Saksan eri osavaltioista. Lisäksi osavaltioiden hallinnot tarjosivat juhlapäivien aikaan tietoa toiminnastaan, kuten myös liittoministeriöt, liittohallitus ja liittoneuvosto.

Europahafen-lavalla nähtiin Radio Bremenin koordinoimaa ohjelmaa: saksalaisia taiteilijoita, tietoa ja viihdettä, eri alojen tähtiä, konsertteja ja ilotulitus. Kansanjuhlan ohjelmaan mahtui myös julkkisten ja poliitikkojen välinen venekilpailu sekä Deutschland klingt zusammen -musiikkiparaati, johon osallistui muusikoita kaikkialta Saksasta. Myös lapset oli huomioitu järjestelyissä, sillä juhla-alueelta löytyi lapsille tarkoitettu oma alue.

Samaan ajankohtaan osui Bremeniin myös muutama muu tapahtuma, jotka toivat omaa väriään juhlavuoden viettoon. Maritime Woche an der Wesen esitteli näyttävästi bremeniläistä merenkulku- ja laivaperinnettä, lisäksi saksalaisia liikkumaan kannustavan Deutschland bewegt sich -urheiluprojektin päätöstapahtuma osui myös Bremeniin.

Saksojen yhdistymisen 20-vuotisjuhlallisuudet Berliinissä 2010

Vaikka virallinen ohjelma keskittyi Bremeniin, järjestettiin juhlallisuuksia myös Berliinissä. Reichstagin eli valtiopäivätalon edessä olevalla aukiolla järjestettiin illalla 3.10. tapahtuma, jossa olivat edustettuina Saksan yhtenäisyyttä edistäneitä merkkihenkilöitä sekä tämän päivän päättäjiä. Erityisenä kunniavieraana oli entinen liittokansleri Helmut Kohl.

Ohjelma oli värikäs kokonaisuus, jossa esiintyi tunnettuja artisteja ja mm. valtiollisen baletti-koulun tanssijoita. Lisäksi nähtiin valkokankaalle heijastettuja valokuvia yhdentymisen ajoilta.

Ohjelman juonsi Südwestrundfunkin (yksi Saksan yleisradioyhtiöistä) juontaja Birgit Klaus. Tilaisuus päättyi kansallishymniin, Eurooppa-hymniin ja ilotulitukseen. Tapahtuma oli kaikille avoin, ja paikalla oli tuhansia saksalaisia.

Muurin murtumisen 20-vuotisjuhlallisuudet Berliinissä 2009

Muurin murtumisen 20-vuotispäivää juhlittiin Berliinissä 9.11.2009. "Fest der Freiheit" (Vapauden juhla) alkoi ulkoilmakonsertilla Pariser Platzilla. Esiintyjinä oli Berliinin valtionoopperan kuoro ja orkesteri. Tämän jälkeen kunniavieraat saapuivat juhlapaikalle Brandenburgin portin kautta siirtymällä entisestä idästä länteen. Valtiollisista vieraista tervehdyksensä antoivat Klaus Wowereit, Angela Merkel, Nicolas Sarkozy, Dimitri Medvedev, Gordon Brown ja Hillary Clinton. Paikalla oli myös Mihail Gorbatšov ja Hans-Dietrich Genscher. Suomesta juhlaan osallistuivat presidentti Tarja Halonen ja pääministeri Matti Vanhanen.

Paikalle oli rakennettu näyttävästi dominopalkkoista "muuri", joka kaadettiin juhlan aikana. Puolan entinen presidentti Lech Walesa sai kaataa ensimmäisen dominopalkan. Tämän jälkeen Eurooppa-koulun koululaiset aloittivat dominorivistön kaatamisen yhdessä Jerzy Buzekin ja José Manuel Barroson kanssa Potsdamer Platzilta. Tilaisuudessa kuultiin myös Nobelin rauhanpalkinnon saanutta Muhammed Yunusia sekä korealaisitaiteilija Ahn Kyu-Chulia. Tilaisuudessa esiintyi Bon Jovi. Lisäksi Paul van Dyk johti hymniä "We are One". Tilaisuus päättyi suureen ilotulitukseen Brandenburgin portilla. Paikalla oli 100 000 ihmistä.

Liittopäivillä järjestettiin muurin murtumisen kunniaksi 31.10.2009 juhlatilaisuus, jossa kunniavieraina olivat Mihail Gorbatšov, George Bush ja Helmut Kohl.

Rooman sopimuksen 50-vuotisjuhlallisuudet

Rooman sopimusta juhlittiin Saksassa, kuten monessa muussa Euroopan maassa. Liittokansleri Angela Merkelin emännöimään juhlatilaisuuteen saapui eurooppalaisia päämiehiä. Brandenburgin portilla ja Unter den Lindenillä sen sijaan pidettiin 24.–25.3.2007 kaikille avoin "Europafest" (Eurooppajuhla), jossa mm. esiintyi monia eurooppalaisia artisteja. Lisäksi kaikki EU-maat esittäytyivät omalla ständillään. Myös berliiniläisillä ravintoloissa ja klubeilla oli runsaasti musiikkitarjontaa merkkitapahtumaan liittyen.

Suomen valtiollisen itsenäistymisen 100-vuotisjuhla – vastaavia järjestelyitä **Ruotsissa**

Vuonna 2013 tulee kuluneeksi 30 vuotta Ruotsin kansallispäivän virallistamisesta. Merkkivuosi näkynee kuitenkin lähinnä päivän juhlinnassa, ei niinkään koko vuoden 2013 varrella tapahtuvissa järjestelyissä.

Tausta: Vuodesta 1916 on Ruotsissa juhlittu 6.6. Ruotsin lipun päivää. 1983 päivästä tuli virallisesti myös Ruotsin kansallispäivä. Syksyllä 2004 tehtiin päätös tehdä päivästä kansallinen juhlapäivä.

Kansallispäivän juhlinta Tukholmassa: Ruotsin kansallispäivän juhlaohjelmaa ensi tai tälle vuodelle ei ole vielä julkistettu. Tukholmassa kansallispäivänä 2011 järjestetty juhlaohjelma löytyy täältä: http://www.kultur.stockholm.se/6%20juni/Bilder/Pressmeddelande_6%20juni_110523.pdf.

Juhlinnan kohokohta on seremonia, jossa Tukholman kaupunki toivottaa uudet kansalaiset tervetulleeksi Kaupungintalolla. Kuninkaanlinnassa on avoimet ovet, ja kansallispäivän kuoro laulaa kesäistä musiikkia, ml. tietysti kansallislaulun. Monipuolista ohjelmaa on tarjolla runsaasti ympäri kaupunkia.

Järjestäviä tahoja: Valtakunnankomitea Ruotsin Kansallispäivä (Rikskommittén Sveriges Nationaldag) työskentelee yhteistyössä paikallisten tahojen kanssa kiinnostuksen lisäämiseksi Ruotsin lippua ja kansallispäivää kohtaan. <http://www.nationaldagen.se/om-oss/>

Tukholman kaupungin osalta kansallispäivän juhlinnan organisointia hoitaa Kulttuurihallinto (Kulturförvaltningen). <http://www.kultur.stockholm.se/default.asp?id=34411>

Norjan vuoden 2005 satavuotisjuhla sekä vuoden 2014 perustuslain 200-vuotisjuhlan valmistelut

Norjassa juhlittiin vuonna 2005 maan satavuotista itsenäisyyttä, sillä 7.6.1905 Norja julisti eroavansa Ruotsin ja Norjan välisestä unionista. 100-vuotisjuhlan kunniaksi järjestettiin lukuisia eri tapahtumia, kuten konsertteja, näyttelyitä ja seminaareja ympäri Norjaa sekä ulkomailla. Norjassa juhlan valmistelu aloitettiin hyvin ajoin. Maassa juhlittiin näyttävästi vuosituhannen vaihtumista, jonka valmisteluita varten silloinen kulttuuri- ja kirkkoministeriö perusti yrityksen nimeltään *Norge 2000*. Tämä yritys sai jatkoa 100-vuotisjuhlan järjestämistä varten ja uudeksi nimeksi valittiin *Norge 2005 AS*. Kyseinen yritys toimi suurkäräjien mandaatilla, mutta sillä oli oma johtokuntansa. Suurkäräjät myönsi alustavasti 85 milj. NOK (10,36 milj. €, 1.1.2005 kurssin mukaan) rahoitusta juhluvuotta varten, mutta loppujen lopuksi rahoitus nousi huomattavasti 135 miljoonaan NOK:iin (16,46 milj. €). Norge 2005 AS rahoitti lukuisia eri tapahtumia joko osittain tai kokonaan. Tämän rahoituksen lisäksi juhluvuoden järjestelyissä oli mukana sponsoreita ja muita toimijoita, jotka tukivat hankkeita taloudellisesti. Norge 2005 AS koordinoi yhteistyötä toimijoiden välillä.

Norjan 100-vuotisjuhlan teemana oli "sata vuotta maailmankansalaisena" (*Verdensborger i 100 år*). Ajatuksena oli painottaa Norjan kansainvälistä asemaa ja maahanmuuttajien kuulumista norjalaiseen yhteiskuntaan. Juhlavuotta kutsuttiin tarkoituksella merkkivuodeksi (*hundreårsmarkeringen*) eikä itsenäistymisjuhlaksi. Järjestäjät olivat huolestuneita, että juhluvuodesta voisi muuten tulla liian kansallismielinen tapahtuma, jonka riskinä olisivat rasistiset välikohtaukset. Juhlavuoden seurantaraportissa *Hundreårsmarkeringen – en markering av det flerkulturelle Norge?* todettiin, että maahanmuuttajien osallistuminen tapahtumien järjestämiseen sekä itse osallistuminen jäivät valitettavasti odotettua vähäisemmäksi. Suuren kävijämäärän perusteella voidaan mainita menestyksenä Horisont -järjestön *Multi Mela* -festivaali Oslossa, jossa esiintyi norjalaisia, maahanmuuttajataustaisia ja ulkomaalaisia artisteja. Festivaalille osallistui yhteensä 200 000 kävijää. Kyseinen festivaali järjestetään vuosittain, joten juhluvuoden aikana pidetty festivaali ei ollut poikkeustapaus, vaikka tapahtuma saikin enemmän huomiota kuin yleensä. Tapahtuman tarkoituksena on lisätä maahanmuuttajien osallistumista norjalaiseen kulttuuri- ja taide-elämään sekä lisätä norjalaisten tietämystä ja kanssakäymistä maahanmuuttajien kanssa.

Juhlavuosi avattiin Drammenin kaupungissa 5.2.2005 teatterinäytöksellä nimellä "*En egen stemme*" eli oma ääni. Näytöksessä oli paikalla Norjan kuninkaallisen perheen lisäksi poliittisia vaikuttajia ja diplomaattikuntaa. Tapahtuman tärkeimpiä järjestäjiä olivat Norge 2005 AS -yri-

tys, Drammenin kunta, Nordisk Film AS ja TV2. Norjan TV2-kanava välitti tilaisuuden suorana lähetyksenä ja katsojia oli yhteensä 554 000. Teatterinäytöksen teemana oli satavuotinen itsenäisyys, joka esitettiin 100 minuutin aikana 100 näyttelijän voimin. Juhlavuoden avajaiset pidettiin pitää Drammenissa käytännöllisistä syistä. Kaikissa Norjan suurimmissa kaupungeissa järjestettiin juhlallisuuksia vuoden 2005 aikana. Oslossa järjestettiin määrällisesti eniten tapahtumia ja kaupunki käytti omasta budjetistaan 4 milj. NOK (480 000 €) tapahtumien järjestämiseen sekä sai lisärahoitusta Norge 2005 AS:ltä.

Kansallispäivä 17.5. on Norjassa perinteisesti suuri juhlapäivä, sillä kyseisenä päivänä vuonna 1814 allekirjoitettiin maan perustuslaki. Vuonna 2005 kansallispäivää ei juhlittu erityisen poikkeuksellisesti, vaan maassa pidettiin perinteistä kiinni. Sen sijaan Norjan itsenäisyyspäivä 7.6. huomioitiin muun muassa Oslossa kesäkuun alun kulttuuriviikolla. Vuoden kohokohdista voidaan mainita 10.–11.6 pidetty Norjan ja Ruotsin välisen Svinesundin sillan avajaistilaisuus, jolla juhlistettiin Ruotsin ja Norjan nykyisiä hyviä välejä. Juhlavuosi päättyi Oslossa 26.11. järjestettyyn musikaalinäytökseen. Musikaalissa juhliittiin kuningasperheen satavuotista historiaa ja Norjan kuninkaalliset olivat itse paikalla tapahtumassa. Tapahtumaan oli tarjolla 6 500 ilmaislippua, jotka varattiin loppuun muutamassa tunnissa. Lisäksi juhlatilaisuutta seurasi 514 000 katsojaa tv-lähetyksen kautta.

Ympäri Norjaa järjestettiin vuoden 2005 aikana lukuisia tapahtumia, kuten näyttelyitä, festivaaleja, keskusteluiltoja, kirjanjulkistamistilaisuuksia ja teatterinäytöksiä. Juhlavuotta varten tuotettiin 12-osainen TV-dokumenttisarja, joka käsitteli Norjan historiaa nationalismiin ja norjalaisuuden valossa. Dokumenttisarjasta koostetun elokuvan näki teatterilevityksessä 30 000 katsojaa ja television välityksellä sarjaa seurasi peräti 283 000 ihmistä. Norge 2005 AS:n lopuraportin mukaan Norjassa järjestettiin 139 tapahtumaa. Tämän lisäksi kunnat järjestivät omaa ohjelmaa.

Otteita juhlavuoden keskeisimmistä tapahtumista:

- *Hundraårsfestivalen* Oslossa (550 000 kävijää)
- Egen stemme-teatterinäytös (avajaiset)
- Musikaalinäytös Oslon Spektrumissa (514 000 TV:stä seuranneita, 6 500 osallistujia + merkkihenkilöitä)
- TV dokumenttisarja *Alt for Norge* (313 000 katsojaa)
- Rauhanviikko Mossin kaupungissa (16 500 kävijää)
- Multi Mela festivaali (200 000 kävijää)
- Svinesundin sillan avajaiset (40 000 kävijää)
- *Hundraårsdebatten* (satavuotisväittely - kriittinen keskustelutilaisuus Norjasta)
- Juhlavuotta varten teetetyt erikoiskolikot
- *Världens bästa grannar* (Norjan ja Ruotsin välisiä projekteja)

Myös Norjan ulkoministeriö vietti ministeriön 100-vuotisjuhlaa vuonna 2005. Ministeriön painopisteenä oli Norjan tunnetuksi tekeminen ulkomailla sekä ministeriön toiminnasta tiedottaminen oman maan kansalaisille. Ministeriö panosti juhlavuoden aikana erityisesti Ruotsiin, Tanskaan, Saksaan, Venäjään, Iso-Britanniaan, Ranskaan, Yhdysvaltoihin ja Japaniin, koska kyseiset maat tunnustivat Norjan itsenäistymisen ensimmäisten joukossa ja ovat edelleen tärkeitä yhteistyökumppanimaita. Sen lisäksi ulkoministeriö halusi painottaa etelän nouseviin talouksiin Kiinaan, Intiaan ja Etelä-Afrikkaan. Näiden maiden ohella huomioitiin myös Suomi ja Islanti maiden läheisyyden vuoksi sekä Baltian maat, Kanada, Espanja, Thaimaa ja Brasilia. Juhlavuoden kolme pääteemaa olivat: Norja rauhan ja kehittymisen kumppanina, Norja resurssimaana ja moderni Norja. Norjan suurlähetystöt maailmalla olivat tapahtumien järjestelyssä

ja toimeenpanossa avainasemassa. Ulkoministeriön oman raportin mukaan ohjelma onnistui hyvin, mutta suurlähetystöistä tuli kielteistä palautetta huomattavasti lisääntyneen työmäärän vuoksi. Ulkoministeriön juhluvuoden tapahtumat lisäsivät Norjan tuntemusta ulkomailla ja yleinen suhtautuminen tapahtumiin oli myönteistä. Yhteensä juhluvuoden aikana ulkoministeriö järjesti peräti 892 tapahtumaa ulkomailla. Osa näistä tapahtumista olisi järjestetty juhluvuodesta riippumatta.

Norjassa on aloitettu vuoden 2014 perustuslain 200-vuotisjuhlan valmistelut. Vuoden 2009 aikana suurkäräjät nimitti komitean, jonka tehtäväksi juhlan järjestelyt annettiin. Komiteaan kuuluu 26 eri virastoa ja organisaatiota. 200-vuotisjuhlan teemaksi on valittu demokratian merkitys ja sen haasteet yhteiskunnassa (*demokratiprojekt*). Tavoitteena on myös tarkastella perustuslain merkitystä Norjan demokratialle sekä demokratian kehitysmahdollisuuksista.

Raportit luettavissa:

Verdenborger i 100 år. Hundreårsmarkeringen – Norge 2004 as. <<http://www.kulturnett.no/norge2005/pdf/prosjektkatalog.pdf>>

Brottveit, A., Selbekk, A. *Hundreårsmarkeringen – en markering av det flerkulturelle Norge?* <http://brage.bibsys.no/diakon/bitstream/URN:NBN:no-bibsys_brage_2663/1/Hundre%C3%83%C2%A5rsmarkeringen_2006_4.pdf>

Utrikesdepartementet. *Vurderende rapport. Hundreårsmarkeringen 2005.*

<http://www.regjeringen.no/nn/dep/ud/dok/rapporter_planer/rapporter/2006/hundrearsmarkeringen-2005--vurderende-ra.html?id=106552>

Suomen valtiollisen itsenäistymisen 100-vuotisjuhla – Tanska

Tanskassa ei ole varsinaista kansallispäivää joten erityisiä juhluvuosia ei ole järjestetty. "Grundlovsdag" 5. kesäkuuta kutsutaan tosin joskus kansallispäiväksi. Myös Kuningattaren syntymäpäivänä 16. huhtikuuta järjestetään kansallispäivän tapaisia juhlallisuuksia Tanskassa.

Kuningattaren 40-vuotishallitsijajuhlallisuudet vuoden 2012 alussa ovat olleet viime aikojen suurin kansallinen merkkivuosi.

Tanskalainen kaupunki on vuonna 2017 Euroopan kulttuuripääkaupunki. Aarhus ja Sønderborg kamppailevat tittelistä. Lisätietoja Kulttuuripääkaupunki prosessista Kulttuuriministeriön kotisivuilla: <http://kum.dk/nyheder-og-presse/kulturnyt/2010/juli/tidsplan-for-udvalgelse-af-kulturhovedstad/>

Muiden maiden tapaan Tanska suunnittelee juhlistavansa reformaation 500-vuotisjuhluvuotta vuonna 2017.

Commeration of historic events in Ireland, Ambassador Dermot Brangan

The Irish Government had established an Advisory Group of distinguished historians to be chaired by Dr. Maurice Manning, Chancellor of the National University of Ireland, to advise the Government on the development of a comprehensive programme of centenary commemorations

for a variety of historical events of significant importance in Irish history from 2012–2022. The Advisory Group of 7 historians will also advise the Irish Parliament’s Oireachtas Consultation Group on Centenary Commemorations, which is Chaired by the Irish Arts and Heritage Minister, Jimmy Deenihan.

While Finland has the task of finding an inclusive and non-triumphalist, authentic commemoration of its Independence in 1917, the Irish evolution to partial independence over the decade from 1912–2022 is more complicated historically. As such, it will require strong and historically accurate advice on centenary celebrations and hence the decision to celebrate events which reflect the two different traditions, Irish and British, on the island of Ireland.

VALTIONEUVOSTON KANSLIA

SNELLMANINKATU 1, HELSINKI

PL 23, 00023 VALTIONEUVOSTO

p. 09 16001, 09 57811

f. 09 1602 2165

julkaisut@vnk.fi

www.vnk.fi/julkaisut